

THØGER DISSING

* 6. November 1864

† 6. December 1938

Nogle Mindeord af *J. Chr. Clausen*

Det er et Kendetegn paa den aandelige Udvikling i det danske Folk, at Interessen for den historiske Forskning og ikke mindst for Hjemstavnshistorien har faaet en betydelig Udbredelse, saaledes at den ikke, som forhen, er indskrænket til en snævrere Kreds, men navnlig gennem de historiske Samfund, der i de sidste halvt Hundrede Aar er fremstaaet i vort Land, har faaet en folkelig Karakter og gjort den historiske Interesse levende i store Dele af vort Folk.

En af de Mænd, som gennem sit Livsvirke har ydet et betydeligt Bidrag i den Retning, er *Thøger Dissing*.

Han var Morsingbo, født i Erslev 6. November 1864 i et Smaamands hjem. Faderen, Christen Andersen Dissing, var om Sommeren Tækkemand, om Vinteren slog han Sten og tærskede. Han skal have været en dygtig Arbejder, men ogsaa et muntert og velbegavet Menneske, Karaktertræk, som ogsaa baade i Ord og Gerning prægede hans Søns Liv. Moderen, Margrethe Thøgersdatter, var en stille, alvorlig Kvinde, der uden Klage eller Klynk bar Livets Tilskikkelser, flittig og nøjsom. Ogsaa hendes Særpræg finder vi hos Sønnen i hans dybe Alvor og sjældne Arbejdsevne og Arbejdstrang. Hjemmets smaa Kaar medførte, at han tidlig maatte ud mellem fremmede for at tjene sit Brød. Han maatte prøve en Hyrdedrengs trange Lod. Men han tabte ikke Modet. Han elskede at læse og holdt meget af Bøger — allerede den Gang — som gennem hele Livet. Tidlig stod hans Hu til at blive Lærer, men de trange økonomiske Kaar i Hjemmet spærrede Udsigten til dette Maal, ogsaa efter sin Konfirmation maatte han tjene sit Brød med sine Hænder. — Men han opgav ikke Læsevejen. Han brød op fra Mors og drog Syd paa og fik Plads som Tjenestekarl hos en Gaardmand i Nærheden af Askov. Saa kom han

i Forbindelse med Højskolen dér, hvor det lykkedes ham at blive Elev i tre Vinterhalvaar 1885-88. Men for at tjene Penge til disse Ophold maatte han om Sommeren slide i strengt Arbejde.

Disse Højskoleophold prægede ham for hele Livet. Her blev Grunden lagt til hans grundige Viden og aandelige Indstilling. Han nøjedes ikke med at høre, men arbejdede med utrættelig Flid paa sin Uddannelse, ogsaa senere ved at høre Forelæsninger paa Universitetet og ved at gennemgaa forskellige Kursus, og ikke mindst ved Selvstudium erhvervede han sig et saadant Fond af Kundskaber, der i Forbindelse med hans betydelige Evner som Lærer gjorde ham til en af Landets fremragende Højskolemænd.

Efterat han i Sommeren 1888 havde aftjent sin Værnepligt, kom han i November til Vejstrup og blev Lærer ved den derværende Højskole, og da dens Forstander, Jens Lund, i 1912 trak sig tilbage, overtog Dissing Højskolen og var dens Forstander indtil 1927.

Han var meget afholdt af sine Elever, og han fik sikkert ogsaa Lykke til at paavirke dem andeligt baade i folkeligt og kristeligt Henseende.

Han var en meget flittig og omhyggelig Lærer. Alle hans Foredrag paa Højskolen var meget grundigt udarbejdede, og det gjaldt ogsaa de mangfoldige Foredrag, han i Aarenes Løb holdt ud over hele Landet. Et Vidnesbyrd om hans Flid og Grundighed er de lange Rækker af Lommebøger og Bunker af Hefter med Opskrifter, som efter hans Død fandtes paa hans Boghylder. Og gennemgik man den Mangfoldighed af historiske Værker, som fyldte hans Bogreoler, bar de Vidnesbyrd om flittig Brug. Hans Foredrag var altid grundig gennemtænkt og gennemarbejdet.

Den historiske Interesse var stærkt levende hos Dissing. Den gav sig til Kende ikke blot i hans Arbejde paa Højskolen og i hans Foredrag, men paa mange andre Omraader. Derfor var det ogsaa selvfølgelig, at da Planen om Oprettelsen af et historisk Samfund for Svendborg Amt fremkom, fandt den i ham straks en ivrig Forkæmper. Den, der her i Svendborg Amt først fremkom med Planen om

Oprettelsen af et saadant Samfund, var vistnok daværende Lærer ved Ryslinge Højskole P. Andresen — senere død som Forstander for Vinding Højskole ved Vejle. Og da Opfordringen til Oprettelsen blev udsendt, var Dissing Medindbyder. P. Andresen blev ved Stiftelsen i 1907 Samfundets første Formand, men da han forlod Amtet i 1908, blev Dissing Formand og var det indtil sin Død. Og han var Formand ikke blot af Navn, men ogsaa af Gavn. Gennem alle disse Aar har han ikke blot som Formand til-

Thøger Dissing

rettelagt og ledet Historisk Samfunds Møder og Udflugter, men, hvad der især har krævet et stort Arbejde, været Formand for Skriftudvalget med al den Korrespondance, det fører med sig, og endelig har han ogsaa været Kasserer og Forretningsfører, hvilket sidste Arbejde ikke altid har været lige behageligt, fordi Historisk Samfunds økonomiske Forhold i Reglen har været ret besværlige. Arbejdet i Svendborg Amts historiske Samfund har saaledes væsentligst hvilét paa ham, men han vilde det saaledes og var glad ved det.

Om hans Grundighed og Dygtighed som Forfatter vidner hans i Aarbøgerne for 1931 og 1934 offentliggjorte Levnedstegning af den fremragende sydøstfynske Bonde Hans Christensen, der var Stænderdeputeret og siden Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling og levede fra 1781 til 1868.

Det var paa Foranledning af Dissing, at der i Mindelunden „Gudbjerglund“ blev rejst et meget smukt og anseligt Mindesmærke for denne Mand.

Denne Mindelund omfattede Dissing med megen Kærlighed; det

var ogsaa ham, der fremsatte Tanken om at erhverve et Areal af Gudbjerg Præstegaards Jord, paa hvilket der findes flere anseelige Oldtidsmindesmærker, blandt andet to Langdysser og et Dyssekammer. Det var Hensigten at indrette Arealet til en Mindelund og et folkeligt Mødested, og Omegnens Befolkning sluttede sig til. Jorden blev købt, indhegnet og beplantet og er nu et særdeles smukt Sted — ogsaa et Minde om Dissings historiske Virke.

Nævnes skal det ogsaa, at det var ham, der ihærdigt arbejdede for, trods en Del Modstand, og i 1923 sammen med Skolebestyrer Ernst Petersen, Nyborg, fik rejst en smuk Mindesten for Kong Christian II ved Nyborg Slot. Efter en Del Forhandling med Nationalmusæet er Mindestenen nu indsat i Muren paa det gamle Slots Østside, og man har aldrig hørt, at der fra svensk Side, saaledes som ængstelige Sjæle var bange for, har ytret sig Uvillie mod os Danske, fordi der er rejst et Mindesmærke for Christian „Tyran“.

Ogsaa for Hjemstavnsforskningen har Thøger Dissing udført et betydeligt Arbejde, hvilket bl. a. gav sig Udslag i den udmærkede Maade, paa hvilken han havde tilrettelagt og ledede Hjemstavnsstævnet i Sydøstfyn i 1931.

I Aaret 1898 holdt han Bryllup med Karen Rasmussen, Datter af Gaardmand Morten Rasmussen, en af Højskolens nærmeste Naboer. Med hende levede han et lykkeligt Samliv, indtil hun i 1925 afgik ved Døden, og to Aar efter mistede han en voksen Datter. Den Sorg, disse to Dødsfald bragte ind i hans Liv, tærede paa hans Kræfter, men han bar Tabet med et fromt og gudhengivent Sind.

Da han solgte Højskolen i 1927, flyttede han ind i et Hus, „Birke-ly“, der ligger lige ved Siden af denne. Her levede han Resten af sit Liv omgivet af sine mange Bøger og smukke Billeder, til det sidste optaget af at røgte de forskellige Hverv, som gennem Aarene var blevet ham betroet. Han var saaledes Medlem af Bestyrelsen for Højskole- og Landbrugsskolelærere, Formand for Dansk Friskoleforenings fynske Afdeling, Formand for Foreningen „Gudbjerglund“ og Kasserer og Regnskabsfører for den stedlige Brugsforening. Han boede

ene, dog nær en af sine Sønner, som bor i Nabogaarden „Ludvigsminde“, Fru Dissings Fødegaard.

Han havde hele sit Liv været et Arbejdsmand og samvittighedsfuld i hele sin Færd. Sine smertelige Sorger bar han med en forunderlig Ro og Gudhengivenhed, men da hans Legemskræfter begyndte at svigte, og hans Haand begyndte at ryste, saa det blev vanskeligt for ham at skrive, bøjede det den ranke og stærke Mand. Men hans Aand var frisk og levende. Interessen for Historisk Samfund bevarede han til det sidste, og han havde sikkert helst set, at Svendborg Amts historiske Samfund var vedblevet at staa som en selvstændig Forening, men som Forholdene havde udviklet sig, indsaa han Rigtigheden af en Sammenslutning mellem Odense og Svendborg Amts Samfundene, og han fremførte selv Forslaget derom.

Men i de 31 Aar, Svendborg Amts historiske Samfund har virket, har Thøger Dissing været den ledende, og den Række af Skrifter, som Samfundet i disse Aar har udgivet under hans Redaktion, vidner om et stort og godt Arbejde til Fremme af historisk Kundskab om Svendborg Amt, og de staar som et værdigt og smukt Minde om denne gode danske Mands Gerning til Gavn for det danske Folk.